

Serbia

Informacja na temat współpracy gospodarczej z Polską

1. Informacja statystyczna o Serbii

Powierzchnia	- 77 424 km ²	
Ludność	- 7,33 mln	
Narodowość	- Serbowie (82,9%), Węgrzy, Romowie, Bośniacy	
Liczba regionów	- 29 okręgów, w tym 5 znajduje się na terenie Kosowa, nieuznanego przez Serbię	
Ustrój polityczny	- republika	
Prezydent	- Aleksandar Vučić	od 31 maja 2017 r.
Premier	- Ana Brnabić	od 29 czerwca 2017 r.
Minister Spraw Zagranicznych	- Ivica Dacic	od 26 października 2022 r.
Minister Gospodarki	- Rade Basta	od 26 października 2022 r.
Minister Handlu Wew. i Zagr.	- Tomilav Momirovic	od 26 października 2022 r.
Minister Budownictwa, Transportu i Infrastruktury	- Goran Vesic	od 26 października 2022 r.
Ambasador RP w Belgradzie	- Rafał Perl	od lutego 2020 r.
Ambasador Serbii w Warszawie	- Nebojša Košutić	od 12 lipca 2022 r.

2. Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
PKB (wzrost w %)	- 1,8	0,7	2,5	3,0	4,1	3,8	-1,8	4,8	3,5
Inflacja (%)	2,7	1,5	1,1	2,6	2,8	2,35	1,6	4,1	11,9
Stopa bezrobocia (%)	18,9	17,7	18,9	16,0	13,1	12,0	9,3	9,6	10,6
Eksport (w%)	5,7	10,2	11,9	21,3	8,5	7,9	-5,5	12,4	8,6
Import (w%)	5,6	9,3	6,8	28,0	10,2	8,2	-4,0	11,3	8,1
Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w mln EUR	22,851	24,368	26,717	28,825	31,524	35,208	40,575	30,380	b.d.

Źródło: Narodowy Bank Serbii, Ministerstwo Finansów Serbii

Polityczna stabilizacja w kraju, po wyborach prezydenckich w maju 2017 r. nie przyniosła efektów gospodarczych. Wprawdzie udało się w ostatnich latach obniżyć bezrobocie z 26 proc. o blisko połowę, to jednak nie zmniejszył się obszar biedy. Kurczy się zwłaszcza klasa średnia i rośnie odsetek społeczeństwa zagrożony ubóstwem.

Kraj rozwija się w tempie ok. 3 proc. PKB rocznie, podczas gdy dla poprawy sytuacji musiałoby to być ok. 5 proc.

Na przeszkodzie stoi brak reform. Gospodarka Serbii wciąż pozostaje silnie zoligarchizowana, a w urzędach panują biurokracja i nepotyzm.

21 czerwca 2020 r. w Serbii odbyły się wybory parlamentarne, prowincjonalne i lokalne, w których – na wszystkich szczeblach – zdecydowane zwycięstwo odniosła rządząca niepodzielnie od 2012 r. Serbska Partia Postępowa (*Srpska napredna stranka*, SNS). Zgromadzenie Narodowe ukonstytuowało się 3 sierpnia 2020 r. 28 października 2020 r. Zgromadzenie Narodowe Serbii udzieliło wotum zaufania nowemu rządowi, na którego czele stanęła dotychczasowa premier Ana Brnabić. Mimo zdecydowanego zwycięstwa w wyborach parlamentarnych Serbskiej Partii Postępowej, powołanie nowego rządu nastąpiło dopiero po czterech miesiącach od głosowania. Zgodnie z zapowiedziami drugi gabinet premier Brnabić będzie rządem kontynuacji. Jego mandat zostanie również ograniczony w czasie. Jeszcze przed utworzeniem rządu prezydent Serbii Aleksandar Vučić zapowiedział bowiem, że najpóźniej na początku kwietnia 2022 r. w Serbii odbędą się przedterminowe wybory parlamentarne.

3 kwietnia w Serbii odbyły się wybory prezydenckie, przedterminowe wybory parlamentarne oraz lokalne – w 15 gminach i miastach, w tym w stołecznym Belgradzie. Prezydent Aleksandar Vučić zapewnił sobie reelekcję już w pierwszej turze – uzyskał w niej 58,6% głosów.

26 października parlament Serbii zatwierdził skład nowego, utworzonego ponownie przez Anę Brnabić rządu. Gabinet powołano ponad sześć miesięcy po wyborach parlamentarnych, w których po raz piąty zwyciężyła – uzyskując 43% głosów i 120 mandatów w 250-osobowym parlamencie – koalicja prawicowej Serbskiej Partii Postępowej (SNS), będącej u władzy od 2012 r. SNS znów będzie rządzić w porozumieniu z prorosyjską Socjalistyczną Partią Serbii (SPS). Kluczowe resorty siłowe oraz stanowiska istotne z punktu widzenia kontroli przepływu środków finansowych przypadły wpływowym funkcjonariuszom SNS: Ministerstwo Finansów – Sinišy Malemu, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych – Bratislavowi Gašićowi, resort obrony narodowej – Milošowi Vučevićowi, resort ds. budownictwa, transportu i infrastruktury – Goranowi Vesiciowi. Przedstawiciele SPS staną na czele pięciu ministerstw (łącznie jest ich 25), a jej lider – Ivica Dačić – obejmie stanowisko ministra spraw zagranicznych.

Przedstawiając nowy rząd, premier Brnabić zadeklarowała, że głównymi priorytetami władz będą działania na rzecz wzrostu gospodarczego oraz zapewnienie państwu bezpieczeństwa energetycznego. Zapowiedziała inwestycje o wartości 12 mld euro w infrastrukturę energetyczną i drogową w ramach planu rozwojowego „Srbija 2025”. Zaznaczyła przy tym, że głównymi wyzwaniami dla Serbii w kontekście jej relacji z UE będą bliska współpraca z Rosją oraz normalizacja stosunków z Kosowem.

Pod względem gospodarczym Serbia na przełomie 2021 i 2022 r. zwracała uwagę łagodna polityka banku centralnego. Od kwietnia 2022 r. podwyższył on jednak główną stopę procentową już czterokrotnie. Wynosi obecnie 2,75%. Gdy Narodowy Bank Serbii zaczął podnosić stopy procentowe, inflacja konsumencka wynosiła 9,6% r./r. W czerwcu 2022 r. sięgała już 11,9% i była najwyższa od 2013 r. pomimo wysokiej inflacji prognozy PKB dla Serbii na 2022 r. są dość optymistyczne. Międzynarodowy Fundusz Walutowy spodziewa się wzrostu gospodarczego wynoszącego 3,5%. Mimo to stopa bezrobocia jest wciąż wysoka. W I kwartale 2022 r. wynosiła 10,6%. Serbia pozostaje też krajem stosunkowo ubogim. PKB per capita, liczony wg parytetu siły nabywczej, wynosi 23,9 tys. USD.

Wg informacji Agencji Rozwoju Serbii¹ od 2007 roku Serbia przyciągnęła ponad 31 miliardów euro **bezpośrednich inwestycji zagranicznych**

Dzięki reformom gospodarczym, które przeprowadziła w poprzednim okresie, Serbia zajęła pozycję jednego z najważniejszych kierunków inwestycyjnych w Europie Środkowo-Wschodniej. Wśród firm, które z powodzeniem działają na rynku serbskim znajdują się Bosch, Michelin, Siemens, ZF, Panasonic, NCR, Microsoft, Gorenje, Brose, Continental, Magna, Cooper Tires, Johnson Controls, Johnson Electric,

¹ <https://ras.gov.rs/publikacije>

Leoni, Fiat Chrysler Automobiles, Yazaki, Eaton, Herds, Swarovski, Aunde, Calzedonia, Mei Ta, Schneider Electric, Geox, Tarkett, Ling Long, Adient, Minth, Toyo Tires, MTU, Barry Callebaut, a także wiele innych.

3. Ramy prawno – traktatowe współpracy gospodarczej.

W dniu 1 czerwca 2011r. podpisana została umowa między RP a R. Serbii o współpracy gospodarczej, która weszła w życie 16 maja 2012r. Umowa przewiduje powołanie polsko-serbskiej komisji ds. współpracy gospodarczej, której głównym celem ma być zdynamizowanie współpracy, określenie jej priorytetów oraz możliwości pomocy przedsiębiorcom.

I posiedzenie Komisji miało miejsce w Belgradzie w dniach 23 – 24 października 2014r. w Belgradzie.

II posiedzenie odbyło się 7 listopada 2017 r. w Warszawie.

4. Wymiana handlowa z Polską w mln EUR.

	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika 2021 2020	2022 (I-VIII)	Dynamika I-VIII 2022 I-VIII 2021
Eksport	807,3	821,8	833	780,9	956,1	122,5%	792,8	166,8%
Import	330,7	381,3	486	525,4	699,8	133%	579,3	156,3%
Obroty	1 138,0	1 203,1	1 319	1306,3	1 655,9	127%	1 372,1	130%
Saldo	476,5	440,5	346,5	255,4	256,3	-	213,5	-

Źródło: dane wg. GUS

Dane za 2021 r. wykazują znaczny wzrost polsko – serbskiej wymiany handlowej, o 27% w porównaniu z 2020 r. Wzajemne obroty handlowe osiągnęły wartość 1 mld 655,9 mln EUR. Polski eksport wyniósł 956,1 mln EUR (wzrost o 22,5% w stosunku do 2020 r.). Import natomiast – 699,8 mln EUR (wzrost o 33% w porównaniu do 2020 r.).

Najważniejsze pozycje polskiego eksportu:

- maszyny i urządzenia mechaniczne	12,8%
- maszyny i urządzenia elektryczne	7,9%
- tworzywa sztuczne	7,3%
- paliwa mineralne, oleje mineralne	6,3%
- papier i tektura	6,0%
- pojazdy nieszynowe i ich części	5,9%
- meble, pościel, materace	5,0%
- artykuły z żeliwa lub stali	3,0%

Najważniejsze pozycje polskiego importu:

- maszyny i urządzenia elektryczne	21,2%
- żeliwo i stal	16,4%
- maszyny i urządzenia mechaniczne	9,3%
- kauczuk i artykuły z kauczuku	7,0%
- mydło	5,3%
- owoce i orzechy	5,1%
- tworzywa sztuczne	4,2%

5. Współpraca inwestycyjno- kapitałowa

Do grona czołowych polskich inwestorów należą Grupa KOPEX, która wygrała przetargi prywatyzacyjne na 4 fabryki w Nišu (MIN Holding Co. AD MONT, MIN Holding Co. AD FITIP, MIN Holding Co. AD OPREMA

i MIN Holding Co.A.D. SIVI LIV oraz TELE-FONIKA Kable S.A., która przejęła serbską fabrykę kabli - Fabrika Kablova Zaječar. Odnotowano także polskie inwestycje w sektorze IT. Grupa Asseco Poland przejęła 3 wiodące spółki serbskie z tego sektora.

Polskie inwestycje w Serbii do 2021 r. wyniosły 297,5 mln EUR (w 2020 r. wyniosły 256 mln EUR).

6. Stosunki Serbii z Unią Europejską

Priorytetem dla władz serbskich pozostaje integracja z UE. Serbia uzyskała status państwa kandydującego w dniu 1.03.2012 r. We wrześniu 2013 r. rozpoczął się wstępny screening prawa serbskiego pod kątem zgodności z *acquis communautaire*. W dniu 21.01.2014 r. nastąpiło otwarcie negocjacji akcesyjnych z Serbią. W 2013 r. Serbia otrzymała w ramach IPA 208 mln EUR pomocy. **Układ o stabilizacji i stowarzyszeniu UE - Serbia wszedł w życie w dniu 1.09.2013 r.**

Proces negocjacji akcesyjnych: negocjacje w sprawie przystąpienia Republiki Serbii do Unii Europejskiej zostały formalnie otwarte podczas konferencji międzyrządowej w dniu 21 stycznia 2014 r. w Brukseli.

W raporcie KE z dn. 6 października 2020 r. o postępach Serbii w ramach rozszerzenia UE w części dot normalizacji stosunków z Kosowem², KE wskazała na prowadzony dialog przy jej udziale w dniach 12 i 16 lipca oraz 7 września 2020 r. Ponadto podkreślono, że w Brukseli odbyło się kilka spotkań ekspertów. Wg wniosków KE Serbia musi podjąć dalsze znaczące wysiłki i przyczynić się do zawarcia kompleksowego prawnie wiążącego porozumienia z Kosowem. Takie porozumienie – wg KE - jest pilne i kluczowe, aby Kosowo i Serbia mogły podążać swoją europejską drogą.

Ważnym wydarzeniem w negocjacjach akcesyjnych z Serbią była ministerialna konferencja akcesyjna w dniu 22 czerwca 2021 r., ponieważ była pierwszym posiedzeniem po zatwierdzeniu przez Radę UE zmienionej metodyki rozszerzenia.

14 grudnia 2021 r. otwarto klaster 4 dotyczący zielonego programu działań i zrównoważonej konektywności.

Spośród 35 rozdziałów negocjacyjnych jak dotąd otwarto 22, a 2 z nich już wstępnie zamknięto.

7. Działania na rzecz rozwoju dwustronnej współpracy.

- realizacja projektu „Aktywizacja eksportu na wybranych rynkach” – w przypadku Serbii było to górnictwo i energetyka,
- I posiedzenie Polsko-Serbskiej Wspólnej Komisji ds. współpracy gospodarczej, które miało miejsce w Belgradzie w dniach 23-24.10.2014r. Towarzyszyło temu posiedzeniu II Polsko – Serbskie Forum Gospodarcze.
- II posiedzenie Polsko-Serbskiej Wspólnej Komisji ds. współpracy gospodarczej odbyło się w dniu 7 listopada 2017 r. w Warszawie.

8. Potencjalne obszary współpracy.

Wśród potencjalnych dziedzin współpracy między Polską a Serbią należy wymienić: górnictwo, energetykę, zielone technologie, przetwórstwo rolno-spożywcze nowoczesne technologie oraz bankowość.

Opracowanie:

Departament Handlu i Współpracy Międzynarodowej
Ministerstwo Rozwoju i Technologii
listopad 2022 r.

² Commission Staff Working Document, Brussels, 6.10.2020 SWD (2020) 352 final